

European Securities and
Markets Authority

Pamatnostādnes

**Pamatnostādnes par kompleksajiem parāda instrumentiem un
strukturētiem noguldījumiem**

Satura rādītājs

I.	Darbības joma	3
II.	Atsauces un definīcijas.....	3
III.	Mērķis.....	4
IV.	Atbilstības un ziņošanas prasības.....	5
V.	Pamatnostādnes	5
V.I	Parāda instrumenti, kuri ietver atvasināto instrumentu	5
V.II	Parāda instrumenti, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina saistītā riska izpratni.....	5
V.III	Strukturētie noguldījumi, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina ienesīguma riska izpratni	7
V.IV	Strukturētie noguldījumi, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina izpratni par izmaksām no pirmstermiņa atteikšanās	7
V.V	Piemēri.....	7
VI.	Tabula - Nepilns piemēru saraksts.....	8

I. Darbības joma

Kam?

1. Šīs pamatnostādnes ir piemērojamas:
  - a. kompetentajām iestādēm un
  - b. firmām.

Kas?

2. Šīs pamatnostādnes tiek piemērotas saistībā ar Direktīvas 2014/65/ES (FITD II) 25.panta 4.punktu.

Kad?

3. Šīs pamatnostādnes tiek piemērotas no 2017. gada 3. janvāra.

II. Atsauces un definīcijas

Normatīvās atsauces

<i>AIFPD</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 8. jūnija Direktīva 2011/61/ES par alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem un par grozījumiem Direktīvā 2003/41/EK, Direktīvā 2009/65/EK, Regulā (EK) Nr. 1060/2009 un Regulā (ES) Nr. 1095/2010;
<i>EVTI Regula</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regula (ES) Nr. 1095/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/77/EK.
<i>FITD</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/39/EK (2004. gada 21. aprīlis), kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK.
<i>FITD II</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 15.maija Direktīva 2014/65/ES par finanšu

instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/ES un Direktīvu 2011/61/ES (pārstrādāta versija).

Saīsinājumi

<i>AIFP</i>	Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks
<i>KI</i>	Kompetentā iestāde
<i>KD</i>	Konsultāciju dokuments
<i>EK</i>	Eiropas Komisija
<i>ES</i>	Eiropas Savienība
<i>EVTI</i>	Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde
<i>FITD</i>	Finanšu instrumentu tirgu direktīva

Definīcijas

4. Ja nav norādīts savādāk, tad FITD II lietotajiem terminiem ir tāda pati nozīme šajās pamatnostādņēs. Papildus izmanto šādas definīcijas:

<i>Firmas</i>	ieguldījumu brokeru sabiedrības (kā definēts FITD II 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā), kredītiestādes (kā definēts FITD II 4. panta 1. punkta 27. apakšpunktā), kas sniedz ieguldījumu pakalpojumus, un ārējie AIFP, kas sniedz blakuspakalpojumus (AIFPD 6. panta 4. punkta a) un b) apakšpunkta izpratnē)
<i>Parāda instrumenti</i>	Obligācijas, cita veida vērtspapirizētie parāda un naudas tirgus instrumenti.

III. Mērķis

5. Šo pamatnostādņu mērķis ir noteikt kritērijus, lai novērtētu (i) parāda instrumentus, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina saistītā riska izpratni un (ii) strukturētos noguldījumus, kas klientam apgrūtina izprast risku un ienesīgumu vai izmaksas, kas saistītas ar pirmstermiņa atteikšanos no produkta.
6. Šīs pamatnostādnes arī precizē jēdzienu “ietverts atvasināts finanšu instruments”, lai sniegtu vispārēju regulējumu FITD II 25.panta 4.punkta a) apakšpunkta piemērošanai saistībā ar parāda instrumentiem.

7. EVTI sagaida, ka šīs pamatnostādnes stiprinās ieguldītāju aizsardzību un veicinās lielāku konvergenci "komplekso" vai "nekomplekso" finanšu instrumentu vai strukturēto noguldījumu klasifikācijā piemērotības pārbaudei/ izpildot klienta rīkojumus vai nododot tos izpildei tālāk, nenosakot paredzētā darījuma piemērotību klientam (*execution only* režīms) darbībām saskaņā ar FITD II 25.panta 3.punktu un 25.panta 4.punktu.

IV. Atbilstības un ziņošanas prasības

Pamatnostādņu statuss

8. Šajā dokumentā ir ietvertas pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar EVTI Regulas 16. pantu. Saskaņā ar EVTI Regulas 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm un finanšu tirgus dalībniekiem ir jādara viss iespējamais, lai nodrošinātu atbilstību šīm pamatnostādņēm.
9. Kompetentajām iestādēm, uz kurām attiecas pamatnostādnes, šīs pamatnostādnes ir jāpilda, iekļaujot tās savā uzraudzības praksē, tostarp arī gadījumos, kad konkrētās dokumentā minētās pamatnostādnes ir adresētas galvenokārt finanšu tirgu dalībniekiem.

Ziņošanas prasības

10. Kompetentajām iestādēm, uz kurām šīs pamatnostādnes attiecas, jāinformē EVTI par to, vai tās atbilst vai plāno nodrošināt atbilstību šīm pamatnostādņēm, norādot neatbilstības iemeslus, divu mēnešu laikā pēc tam, kad EVTI tās būs publicējusi, un ziņojums jānosūta uz complexproducts1787@esma.europa.eu. Ja līdz minētajam termiņam atbilde nav saņemta, tiks uzskatīts, ka kompetentās iestādes nenodrošina atbilstību. Paziņojumu paraugi ir pieejami EVTI tīmekļa vietnē.
11. Firmām, uz kurām šīs pamatnostādnes attiecas, nav nepieciešams ziņot, vai tās atbilst šīm pamatnostādņēm.

V. Pamatnostādnes

V.I Parāda instrumenti, kuri ietver atvasināto instrumentu

12. FITD II 25.panta 4. punkta a) apakšpunkta ii) un iii) punkta izpratnē, ietvertie atvasinātie finanšu instrumenti tiek interpretēti kā tādi, kas ir parāda instrumenta sastāvdaļa, kas rada daļu vai visu naudas plūsmu, kas citādi būtu radusies no instrumenta, kas pārveidojams pēc viena vai vairākiem definētajiem mainīgajiem lielumiem.

V.II Parāda instrumenti, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina saistītā riska izpratni

13. FITD II 25.panta 4.punkta a) apakšpunkta ii) un iii) punkta izpratnē, parāda instrumentiem, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina saistītā riska izpratni, būtu, cita starpā, jāietver:

- a) parāda instrumenti, kuru ienesīgums ir atkarīgs no noteiktā aktīvu portfeļa atdeves. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kuru ienesīgums vai atdeve ir atkarīga no ieņēmumiem, kas ir fiksēti vai mainās atkarībā no no aktīviem esošajā portfeli.
- b) parāda instrumenti, kuru dzēšana ir pakļauta citu personu turējumā esošo parādu atmaksai. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kas strukturēti tā, ka emitenta saistību neizpildes gadījumā pirmās kārtas parāda turētājiem ir prioritāte piekļūt emitenta aktīviem pār pakārtotajiem turētājiem.
- c) parāda instrumenti, kad emitentam pieder rīcības brīvība mainīt instrumenta naudas plūsmu. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kas strukturēti tā, ka paredzētā ieņēmumu plūsma vai pamatsummas atmaksa ir atkarīga no mainīgajiem lielumiem, kuru emitents nosaka pēc saviem ieskatiem.
- d) parāda instrumenti bez noteikta atmaksas datuma vai termiņa. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kas strukturēti tā, ka tiem nav noteikta dzēšanas termiņa un tāpēc parasti nav ieguldītās pamatsummas atmaksas.
- e) parāda instrumenti, kam ir neparasts vai nezināms bāzes aktīvs. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kas strukturēti tā, ka paredzētā ieņēmumu plūsma vai pamatsummas atmaksa ir atkarīga no mainīgajiem lielumiem, kuri ir neparasti vai nezināmi vidusmēra privātajam ieguldītājam.
- f) parāda instrumenti ar kompleksiem mehānismiem ienesīguma noteikšanai vai aprēķināšanai. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kuri ir strukturēti tā, ka paredzētā ieņēmumu plūsma var bieži un/vai ievērojami mainīties dažādos instrumenta darbības laika posmos tāpēc, ka ievērotas konkrētas iepriekš noteiktas robežvērtības vai ir sasniegti noteikti laika posmi.
- g) parāda instrumenti, kuri strukturēti tā, ka var neparedzēt pamatsummas atmaksu pilnā apmērā. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kas strukturēti tā, ka konkrētos apstākļos var iestāties pamatsummas daļēja atmaksa (vai pilna nesamaksa).
- h) parāda instrumenti, kurus emitējusi īpašam nolūkam dibināta sabiedrība apstākļos, kad parāda instrumenta nosaukums vai īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības juridiskais nosaukums var maldināt ieguldītājus par emitenta vai galvotāja identitāti.
- i) parāda instrumenti ar kompleksiem galvojuma mehānismiem. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, ko garantē trešā persona un kuri ir strukturēti tā, ka ieguldītājam ir sarežģīti precīzi izvērtēt, kā galvojuma mehānisms ietekmē instrumentā ietvertu risku.

- j) parāda instrumenti ar sviras funkcijām. Šī kategorija ietver parāda instrumentus, kuri strukturēti tā, ka ieguldītājam var rasties peļņa vai zaudējumi kas vairākkārt pārsniedz sākotnējo ieguldījumu.

V.III Strukturētie noguldījumi, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina ienesīguma riska izpratni

14. FITD II 25.panta 4.punkta a) apakšpunkta v) punkta izpratnē struktūra, kas klientam apgrūtina ienesīguma riska izpratni, pastāv tad, ja:

- a) saņemto atdevi ietekmē vairāk kā viens mainīgais rādītājs; vai
- b) ir sarežģīti saskatīt kopsakarību starp ienesīgumu un attiecīgo mainīgo rādītāju vai mehānismu, ar ko nosaka vai aprēķina ienesīgumu; vai
- c) ienesīguma aprēķināšanā iesaistītais mainīgais rādītājs ir neparasts vai nezināms vidusmēra privātajam ieguldītājam; vai
- d) līgums dod kredītiestādei vienpusējas tiesības izbeigt līgumu pirms termiņa.

V.IV Strukturētie noguldījumi, kuros ietverta struktūra, kas klientam apgrūtina izpratni par izmaksām no pirmstermiņa darījuma pārtraukšanas

15. FITD II 25.panta 4.punkta a) apakšpunkta v) punkta izpratnē struktūra, kas klientam apgrūtina izpratni par izmaksām no pirmstermiņa produkta/darījuma pārtraukšanas, pastāv tad, ja pārtraukšanas izmaksas:

- a) nav fiksēta summa;
- b) nav fiksēta ikmēneša summa (vai tās daļa), kas atlikusi līdz saskaņotā termiņa beigām;
- c) nav fiksēta procentu likme no noguldītās summas.

V.V Piemēri

16. VI punktā minētā tabula ietver nepilnu parāda instrumentu piemēru, kas ietver atvasināto instrumentu vai ietver struktūru, kas klientam apgrūtina saistītā riska izpratni, un kompleksu strukturēto noguldījumu FITD II 25.panta 4.punkta a) apakšpunkta ii), iii) un v) punkta izpratnē sarakstu.

VI. Tabula - Nepilns piemēru saraksts

Nepilns parāda instrumentu piemēru saraksts, kas ietver atvasināto instrumentu vai ietver struktūru, kas klientam apgrūtina saistītā riska izpratni, un kompleksu strukturēto noguldījumu FITD II 25.panta 4.punkta a) apakšpunkta ii), iii) un v) punkta izpratnē¹ saraksts

INSTRUMENTA KATEGORIJA	(NEPIILNS) PIEMĒRU SARAKSTS
<p>PARĀDA INSTRUMENTI, KURI IETVER ATVASINĀTO INSTRUMENTU</p>	<p>a) konvertējamās un maināmās obligācijas</p> <p>b) indeksētās obligācijas un turbo sertifikāti</p> <p>c) obligācijas, kurām iespējama konversija</p> <p>d) obligācijas ar emitenta tiesībām atpirkt pirms termiņa un obligācijas ar ieguldītāja tiesībām pieprasīt pirmstermiņa dzēšanu</p> <p>e) kredītiem piesaistītās obligācijas</p> <p>f) garantijas iespējas līgums</p>
<p>PARĀDA INSTRUMENTI, KURUS IETVERTA STRUKTŪRA, KAS KLIENTAM APGRŪTINA SAISTĪTĀ RISKA IZPRATNI</p>	<p>a) Parāda instrumenti, kuru ienesīgums ir atkarīgs no noteiktā aktīvu kopuma (portfeļa) atdeves. Piemēri:</p> <p>ar aktīviem nodrošināti vērtspapīri un ar aktīviem nodrošināti komerciālie vērtspapīri, ar mājokļu hipotēkām nodrošināti vērtspapīri, ar komerciālām hipotēkām nodrošināti vērtspapīri, nodrošinātie parāda instrumenti</p> <p>b) Parāda instrumenti, kuru dzēšana ir atkarīga no citu personu turējumā esošo parādu atmaksas. Piemēri:</p> <p>- pakārtotie parāda instrumenti;</p>

¹ Dažos gadījumos ir identificēti parāda instrumentu specifiskie "tipi", citā gadījumā ir sniegts specifisks apraksts. Dažos gadījumos finanšu instruments var atbilst vairāk kā vienai kategorijai.

	<ul style="list-style-type: none"> - sertifikāti (kā definēts FITD 2. panta 1. punkta 27. apakšpunktā). c) Parāda instrumenti, kad emitentam pieder rīcības brīvība mainīt instrumenta naudas plūsmu. d) Parāda instrumenti bez noteikta atmaksas datuma vai termiņa. Piemēri:<ul style="list-style-type: none"> - nenoteikta termiņa obligācijas. e) Parāda instrumenti, kam ir neparasts vai nezināms bāzes aktīvs. Piemēri:<ul style="list-style-type: none"> - parāda instrumenti, kuru vērtība atkarīga no tāda bāzes aktīva, kā, piemēram, nepubliskie standarti, sintētiskie indeksi, nišas tirgi, ļoti tehniski rādītāji (tai skaitā cenu svārstības un mainīgo rādītāju kombinācijas), vērtības; - katastrofas obligācijas. f) Parāda instrumenti ar kompleksiem mehānismiem ienesīguma noteikšanai vai aprēķināšanai. Piemēri:<ul style="list-style-type: none"> - parāda instrumenti, kuri ir strukturēti tā, ka paredzētā ieņēmumu plūsma var bieži un/vai ievērojami mainīties dažādos instrumenta dzīves laika posmos tāpēc, ka ir ievērotas konkrētas iepriekš noteiktas robežvērtības vai ir sasniegti noteikti laika periodi. g) Parāda instrumenti, kuri strukturēti tā, ka var neparedzēt pamatsummas atmaksu pilnā apmērā:<ul style="list-style-type: none"> - iekšējā rekapitalizācijā iekļaujамie parāda instrumenti h) Parāda instrumenti, kurus emitējusi īpašam nolūkam dibināta sabiedrība apstākļos, kad parāda instrumenta nosaukums vai īpašam nolūkam dibinātas sabiedrības juridiskais nosaukums var maldināt ieguldītājus par emitenta vai galvotāja identitāti: i) Parāda instrumenti ar kompleksiem galvojuma mehānismiem. Piemēri:<ul style="list-style-type: none"> - parāda instrumenti ar galvojuma mehānismu, ja galvotāja saistības iestājas atkarībā no viena vai vairākiem nosacījumiem papildus emitenta saistību
--	---

	<p>nepildīšanai;</p> <ul style="list-style-type: none"> - parāda instrumenti ar galvojuma mehānismu, ja galvojuma apjoms vai faktiskā galvotāja saistību iestāšanās ir pakļauti laika ierobežojumiem. <p>j) Parāda instrumenti ar sviras funkcijām.</p>
<p style="text-align: center;">STRUKTURĒTIE NOGULDĪJUMI, KUROS IETVERTA STRUKTŪRA, KAS KLIENTAM APGRŪTINA IENESĪGUMA RISKU IZPRATNI</p>	<p>Strukturētie noguldījumi gadījumos, ja:</p> <p>a) vairāk kā viens mainīgais rādītājs ietekmē ienesīgumu. Piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strukturētie noguldījumi, ja instrumentu vai aktīvu grozam ir jāpārsniedz norādītais etalons, lai ienākums tiktu izmaksāts; - strukturētie noguldījumi, ja ienesīgumu nosaka divu vai vairāku indeksu kombinācija. <p>b) ir sarežģīta kopsakarība starp ienesīgumu un attiecīgo mainīgo rādītāju vai mehānismu, kas nosaka vai aprēķina ienesīgumu. Piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strukturētie noguldījumi ir strukturēti tā, ka mehānisms, pēc kura indeksa cenu līmenis tiek atspoguļots ienesīgumā, ietver dažādus tirgus datu punktus (t.i., ir jāiestājas vienam vai vairākiem rādītājiem vai apstākļiem) vai vairākus indeksa mērījumus dažādos datumos; - strukturētie noguldījumi ir strukturēti tā, ka kapitāla pieaugums vai procentu maksājumi noteiktos apstākļos pieaug vai samazinās; - strukturētie noguldījumi ir strukturēti tā, ka paredzamā ieņēmumu plūsma var bieži un/vai ievērojami mainīties dažādos laika posmos instrumenta darbības laikā. <p>c) ienesīguma aprēķināšanā iesaistītais mainīgais rādītājs ir nezināms vai neparasts vidusmēra privātajam ieguldītājam. Piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strukturētie noguldījumi, ja ienesīgums ir saistīts ar nišas tirgu, firmas pašas izveidoto indeksu vai citu nepublisko etalonu, sintētisko indeksu vai ļoti tehnisku rādītāju, kā, piemēram, aktīvu cenas svārstīguma rādītājs.

	<p>d) līgums dod kredītiestādei vienpusējas tiesības izbeigt līgumu pirms termiņa.</p>
<p>STRUKTURĒTIE NOGULDĪJUMI, KUROS IETVERTA STRUKTŪRA, KAS KLIENTAM APGRŪTINA IZPRATNI PAR IZMAKSĀM PAR PIRMSTERMIŅA PĀRTRAUKŠANU</p>	<p>Strukturētie noguldījumi gadījumos, ja:</p> <p>a) pārtraukšanas maksa nav fiksēta summa. Piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strukturētie noguldījumi ar mainīgu vai “maksimālo” pārtraukšanas maksu (t.i. tiek iekasēta maksa līdz 300 eiro apmērā pirmstermiņa pārtraukšanas gadījumā); - strukturētie noguldījumi, kas pārtraukšanas maksas aprēķinam izmanto mainīgo faktoru, kā, piemēram, procentu likme,. <p>b) pārtraukšanas maksa nav fiksēta ikmēneša summa, kas noteikta līdz noteiktam termiņam. Piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strukturētie noguldījumi ar mainīgu vai “maksimālo” pārtraukšanas ikmēneša maksu, kas atlikusi līdz noteiktajam termiņam (t.i. tiek iekasēta ikmēneša maksa līdz 50 eiro apmērā pirmstermiņa pārtraukšanas gadījumā); <p>c) pārtraukšanas maksa nav izteikta procentos no sākotnēji ieguldītās summas. Piemēri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - strukturētie noguldījumi ar pārtraukšanas maksu, kas ir vismaz vienāda ar peļņas summu, kas uzkrāta līdz pirmstermiņa pārtraukšanas datumam.